BLAADJE 16–3

KNNV vereniging voor veldbiologie

Denkt u aan de contributie!!!

36e jaargang

kwartaalblad KNNV AMSTERDAM

Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging
Afdeling Amsterdam

BESTUUR

Voorzitter (a.i.)
Jan Timmer, Entrepotdok 32b
1018AD Amsterdam. Tel . 020-6274332
e-mail: voorzitter@amsterdam.knnv.nl

Secretaris (a.i.)
vacant
e-mail: secretaris@amsterdam.knnv.nl

Penningmeester (a.i.)
Paul van Deursen, Wittenburgerkade 74
1018LK Amsterdam, tel 020-6855047,
mobiel 06-23165799
e-mail: penningmeester@amsterdam.
knnv.nl

Natuurbeschermingssecretaris
Jan Timmer, Entrepotdok 32b
1018AD Amsterdam. Tel . 020-6274332
e-mail: jan.timmer@oriolus.nl

Bestuurslid
Christiane Baethcke, Willem Baerde-
senstraat 68 1067 XX Amsterdam
tel. 06-13580780
e-mail: baethcke@solcon.nl

Webmaster
Christiane Baethcke, Willem Baerde-
senstraat 68 1067 XX Amsterdam
tel. 06-13580780
e-mail: baethcke@solcon.nl

Lidmaatschap
Ledenadministratie en Nieuwsbrief
Paul van Deursen, Wittenburgerkade 74
1018LK Amsterdam, tel. 020-6855047,
mobiel 06-23165799
e-mail: ledenadministratie@amsterdam.
knnv.nl

Contributies:
leden: € 32,50; huisgenootleden: €12,50
jeugdleden: € 17,50 (per jaar; inclusief
abonnement 'Natura')
Aanmelding nieuwe leden:
door het opsturen van de bon achterin
"BLAADJE" of via de website

Opzegging Lidmaatschap:
vóór 01-11-2015 schriftelijk of per e-mail
bij de ledenadministratie KNNV A'dam

Financiën
IBAN No: NL91 INGB 0003506096, t.n.v.
KNNV-Amsterdam

www.knnv.nl/amsterdam

REDACTIE BLAADJE
Tobias Woldendorp, Roetersstraat 8-2
1018 WC Amsterdam, mobiel 06-52143646
Rob van Dijk Eerste Lindendwarsstraat 20
1015 LG Amsterdam, tel. 020 6816546
Kopijadres tekst: t_woldendorp@kpnplanet.nl
Kopijadres afbeeldingen: info@dijkenco.nl

Sluitingsdatum:
Blaadje 1: 15 januari 2016
Blaadje 2: 15 april 2016
Blaadje 3: 1 juli 2016
Blaadje 4: 15 oktober 2016

Coördinator werkgroepen
Chris van Haagen
e-mail": cglmvh@hotmail.com
tel. 020-6374927 - 06-31088448
Wim Nierop
e-mail: wnierop@chello.nl
tel. 020-6931297 - 06-24743830

Lezingen- en excursie programma (a.i.)
Hein Koningen en Geert Timmermans Tek-
sten over lezingen, cursussen en excursie
tot nader order, 2 weken voor sluitingstijd in-
leveren bij Geert Timmermans Pasteurstraat
17 1097 ER Amsterdam, tel 0641821601
email: harmat4@xs4all.nl

Kantine DNO
Riet Vogel, tel. 020-6947950
Plantenwerkgroep
Peter Wetzels, tel. 020-69 28 352
Paddenstoelenwerkgroep
Christiane Baethcke, tel. 06-13580780
Insectenwerkgroep
Badda Beijne-Nierop tel. 020 69 31 297
Werkgroep Vissen, Amfibieën & Reptielen
Geert Timmermans, tel. 06 41821601
Muurplantenwerkgroep
Valentijn ten Hoopen, tel. 06 24764007
Spoorzicht:
contactpersoon: j.w.wertwijn
e-mail: knnv.stadsnatuurbeheer@xs4all.nl

Inhoud

Uit het bestuur	4
Redactioneel	5
Pelgrimage naar Walcheren	6
Van de Ledenadministratie/penningmeester	10
Natuurexcursie rond het Turkse Güzelçamli	11
Waarnemingen van 18e inventarisatiedag Amstelveense Poel en de Kleine Poel 18 juni 2016	18
Exotische vogels in onze achtertuin	19
Nieuwe vondsten in IJmuiden	22
Excursie- en lezingenprogramma KNNV- afdeling Amsterdam 3e kwartaal 2016 en 4e kwartaal 2016	24

Omslag:Vuursalamander (Salamandra salamandra) RAVON bestaat 25 jaar; foto Edo Goverse

Uit het bestuur

Allereerst moet ik toch iets rechtzetten. Tijdens de laatste ledenvergadering is op voordracht van het bestuur Geert Timmermans met algemene stemmen benoemd tot erelid. In het vorige stukje was dit er bij ingeschoten, vandaar dus nu. Geert is al tientallen jaren actief in de afdeling. Waarvan 10 jaar als voorzitter. In deze hoedanigheid heeft hij een grote rol bij de organisatie van het eeuwfeest gespeeld. Onder zijn leiding is ook het eeuwboek 'De Wilde Stad, 100 jaar natuur in Amsterdam' tot stand gekomen. Darnaast heeft hij de eerste website van de afdeling gebouwd en online gebracht. Nadat Geert in 2006 aftrad als voorzitter, heeft hij de werkgroep Vissen, Amfibieën & reptielen opgericht. Inmiddels is dit een van de beter florerende werkgroepen. Momenteel heeft Geert namens de afdeling zitting in de commissie voor het op te richten Ger van Zanen fonds.
Daarmee kom ik meteen bij het volgende punt. De erfenis van Ger van Zanen. De commissie die het fonds moet vormgeven is bijeengekomen. Ze hebben een aantal uitgangspunten geformuleerd en het werk verdeeld. Er moeten echter nog veel zaken worden uitgezocht, met betrekking tot criteria waaraan aanvragen moeten voldoen, de organisatievorm van het fonds enz. enz. In september hoopt men een en ander op papier te zetten om tegen het eind van het jaar met een afgerond voorstel te komen.
Deze zomer gaan we een aantal zogenaamde 'pop-up' excursies organiseren. Dit zijn een soort ad hoc excursies. Het idee erachter is dat als er iets bijzonders te zien is in de natuur, je daar dan snel een excursie voor de afdeling naar kunt organiseren. Bijvoorbeeld als na een periode van regen er plotseling onverwacht veel paddenstoelen groeien, of er ergens een bijzondere insecten of vogels gezien worden. Het bestuur organiseert er zelf een paar, maar als u een idee heeft, of iets tegenkomt waarvan u denkt dat dit wel iets is om op korte termijn een excursie naar te houden, laat het weten, dan kijken we of het kan, hetgeen over het algemeen wel het geval zal zijn. Kenmerkend voor deze excursies is dat ze kort van te voren (een week of dag) worden aangekondigd via de email verzendlijst van de KNNV-Amsterdam en de Facebook pagina van onze afdeling (https://www.facebook.com/groups/331450210372681/) . Deze excursies worden vanwege het ad hoc karakter niet in Blaadje aangekondigd. Mocht u berichten van de email verzendlijst om een of andere reden niet ontvangen en dit toch willen, stuur dan een mailtje naar Paul van Deursen: ledenadministratie@amsterdam.knnv.nl . Of, als u het nog niet bent kunt u natuurlijk ook lid worden van onze Facebook groep. De eerste is inmiddels georganiseerd door Christiane. Er zullen er meer volgen. Het is een experiment, waarvan we hopen dat er belangstelling voor is. En uiteraard als u zelf iets wil organiseren, laat het Paul ook even weten.
Tot slot! In bijna alle eerdere stukjes in deze rubriek heb ik een oproep gedaan voor kandidaten bestuursleden. Dit wordt nu echt urgent! We zijn momenteel met zijn drieën, terwijl er werk ligt voor vijf of zes mensen! Dus als u zich geroepen voelt, meldt u aan. Ook als u zich niet zo geroepen voelt, maar denkt dat u er wel geschikt voor zou zijn, meldt u ook aan.

Een fijne zomer toegewenst. Jan Timmer (Voorzitter a.i.)

Redactioneel

Dit schrijven vindt plaats terwijl de kogels me op het balkon om de oren vliegen en Samuel L. Jackson, Amerikaans topacteur, door de Roetersstraat voor zijn leven rent. Elders in de stad rennen Europese atleten voor goud over singels en door parken. Vanmorgen voelde ik mij een weg zoekend van west naar oost wat zoogdieren, reptielen en amfibieën moeten voelen wanneer ze van leefgebied naar foerageergebied willen gaan, maar overal barrières tegenkomen en gestrest raken van onmacht.
Maar misschien dat de nieuwe Omgevingswet, die niet lang geleden aan het Kabinet is aangeboden en binnenkort (dat zal wel 2020 worden) operationeel zal zijn, uitsluitsel kan bieden. De Omgevingswet, die alle wetten, die leefbare en fysieke regelgeving in stad en landschap gaat borgen en de tijdelijke, vanaf 2015 vigerende Natuurbeschermingswet vervangt. Eindelijk komt er aan de voorkant ruimte om samen met stakeholders van allerlei kunne, creativiteit ingezet kan worden om visies op duurzaamheid ook daadwerkelijk te realiseren. Vrijdag was ik in een kasteel in Heemskerk, waar studenten en ander jong talent met allerlei achtergronden (RO en economische planning, bestuurskunde, filosofie, landschapsarchitectuur) bijeen waren om een Omgevingsvisie te geven voor Wijk aan Zee. Voor de input waren o.a. dorpsraad, PWN en Tata Steel door de studenten samen aan tafel gezet om knelpunten op het gebied van Integrale Veiligheid in samenhang met kansen voor natuur en milieu te lijf te gaan. Met prachtige antwoorden op complexe vraagstukken voor dit Gallische dorp aan de Noordzee. Het gaat nog heel spannend worden in Groot Amsterdam wanneer flora -en fauna wetgeving, erfgoed en complexe veiligheidsvraagstukken in plaats van Angelsaksisch (dodelijk saai afvinkend) op Rijnlandse wijze (vonkend, creatief naar oplossingen zoeken) in de nabije toekomst kan plaatsvinden.
Over creatieve oplossingen gesproken. Hoe vaak moet het driekoppige bestuur nog smeken om vers bloed in het bestuur? Is er dan geen nieuw elan onder bijvoorbeeld jeugdige natuurbeschermers om eens iets te doen met hun vaak driedubbele talenten (zie boven).
Jongeren ontwaakt en wordt rentmeester van de aarde via de KNNV. Voor je het weet ben je erelid!
De redactie wenst u allen een onbekommerde zomer, waarbij genoten mag worden van een stad zonder hindernissen. Met een koel glas witte wijn op het balkon lezend in excursiereporter Frans zijn vele verslagen, waaronder dat van een rijke trip naar de westkust van Turkije, toen dat nog onbekommerd kon.

Tobias Woldendorp

Pelgrimage naar Walcheren

De voorjaarsbusexcursie ging dit keer, op 16 april, naar Walcheren. Als uitvalsbasis voor het bezoeken van een aantal hoogtepunten uit de wereld van de stinzenplanten was restaurant De Pelgrim in Vrouwenpolder gekozen.
De naam van het restaurant (en de fietsenverhuur en de Pelgrimsstraat) is afgeleid van de Pelgrimskerk. In 1324 werd de kapel die 10 jaar eerder in de 'Nuwenpolder' buiten Serooskerke gesticht was, verheven tot parochiekerk, later naar de aan Maria gewijde kerk Vrouwenpolder genoemd. Dit dorp genoot gedurende de middeleeuwen grote faam als bedevaartsoord. In de kerk bevond zich een altaarstuk uit 1340 met een voorstelling van Maria, waaraan vele wonderen werden toegeschreven. Tijdens de opstand tegen Spanje werd de kerk verwoest, maar in 1622 werd zij herbouwd. Later volgden nog enkele restauraties.
We dronken koffie in het restaurant ertegenover, 's middags hadden we er onze theepauze en 's avonds aten we er pannenkoeken, waarvoor we 's morgens al de gewenste smaak hadden moeten opgeven. De theepauze was nieuw met als nadeel dat we wat moesten haasten in het volle programma, maar had als voordeel dat er extra gelegenheid was om elkaar als KNNV-ers te spreken.

Sjaak Smink was onze chauffeur, met de oude Groen Grijs bus uit Amersfoort gekomen. Van tussen de hoge gebouwen rond station Sloterdijk, waarvan de leegstaande worden omgebouwd tot hotels, ging het de snelweg op.
Terwijl we door het Botlekgebied reden met al zijn geheimzinnige buizen, leidingen, pijpen, tanks, containers en kranen gaf Hein Koningen ons al vast een toelichting op wat we op Walcheren te zien zouden krijgen. Aangevuld met een stroom van vaknieuws over tuinaanleg.

De Manteling
We reden via verschillende tunnels Europoort uit. Bij Stellendam op Goeree Overvlakkee aangekomen bleek het 10°C te zijn. Over de Oosterscheldekering, één van de belangrijkste waterwerken waarmee Nederland beroemd is geworden, gingen we naar de koffie met een Zeeuwse bolus.
Eerste excursiedoel, waar we heen rijden, even inhoudend bij een fraaie oude boerderij, is een wandeling langs de leizijde van een deel van De Manteling, een klassieke buitenplaatsenzone met bossen, stukken duin, statige lanen en slingerpaadjes. Van de 17e tot de 19e eeuw woonde hier zomers de Middelburgse elite. Vanaf de 20e eeuw werden veel huizen permanent bewoond of kwamen er een

instellingen in. Het geplante ‘hout’ schept hier een gunstig klimaat.

Dijkdoorbraak
Alle begroeiing is trouwens van na de oorlog, want omdat de Duitsers moeilijk te verdrijven waren werd de dijk bij Westkapelle door de geallieerden gebombardeerd, met als gevolg dat Walcheren anderhalf jaar onder het zoute water heeft gestaan. Door tuinarchitecten van naam, zoals Zocher en Springer, werd na de oorlog het eiland opnieuw ingericht.
We wandelden in het zonnetje over een ruig pad langs een tuin vol blauwe Wilde hyacinthen. Evert richt zijn verrekijker op een Groenling (een leermoment voor sommige excursiegangers). We hoorden ook Zwartkoppen zingen.
Witte dovenetel staat hier en we zagen de eerste Stengelloze sleutelbloemen, Bloedzuring (ook een stinsenplant!) en Gevlekt longkruid. Op een zijbospad scharrelde een Vink, prachtig donkerrood.
In het bos aan de overkant treffen we een enorme hoeveelheid Aalbessenstruiken als onderbegroeiing. We zien het witte landhuis Overduin tussen de bomen door. Stinsenpanten hebben hier ook een aantal zogenaamde begeleidende soorten, zoals Robbertskruid, Dagkoekoeksbloem, Look zonder look en Hondsdraf. Trees wijst ons op een Akkerhommel.

Pelgrimskerk met Groengrijsbus in Vrouwenpolder; foto Frans van der Feen

Je kunt deze Viburnum haast ruiken; oto Frans van der Feen

De sprookjestijd van het jaar
Zo noemt Hein deze tijd, dat de struiken en bomen vol in knop zitten en alles opkomt. Langs de weg bloeit nog veel Sleedoorn. In het land zien we een Fazant. Ons volgende doel is het park bij kasteel Westhove in Oostkapelle. Ooit telde Zeeland zo'n 120 á 150 buitenplaatsen. Hier staat het vol Italiaanse Aronskelk. Langs de waterpartijen staan weer Stengelloze sleutelbloemen, karakteristiek voor Walcheren, in het dialect heten ze Bakkruut. Kenmerkend zijn de 'mis'kleuren in de bloemen, nergens zo talrijk als hier, witte en roze treffen we aan.

Schuine duinen
In het park een 'Romeinse' brug, een folly: een zeer oude brug suggererend, maar in de 20e eeuw gebouwd van oude kloostermoppen. Eronder huizen Vleermuizen. Het park loopt aan de achterkant uit op de duinen, zodat je zo even naar zee kunt wandelen, langs de door de wind scheef geschoren Duineiken. Het is lekker zonnig vandaag. Wat treffen we het weer!

Broersepark
Ons volgende bezoek geldt buitenplaats Welgelegen te Serooskerke, één van de historische landaanwinsten ,door monniken tot stand gebracht. Zij stichtten eerst een kerk en vervolgens ontstond er een dorp omheen. Hier bewonderen we een heel veld Narcissus poeticus en wat ruikt de Viburnum lekker! Terugrijdend komen we langs het geboortehuis van Chris Broerse, zoon van een plaatselijke schilder. Vader wilde dat hij dat vak ook leerde, maar Chris wilde geen schilder worden maar iets met planten doen. Broerse koos inderdaad die richting en stond uiteindelijk aan de wieg van de Amstelveense parken, waarvan er één naar hem is genoemd.
Na de thee bezochten we kasteel Ter Hooge bij Middelburg. We zien de Lange Jan al staan.Hier staat het vol met de schitterende Gulden boterbloem. De plant heeft vaak bloemen waarin er één of meer van de gele kroonbladen ontbreken. Daar staat dan tegenover dat de kelkbladen ook geel van kleur zijn. Vroeg in de lente vind je planten met rondachtige tot niervormige bladeren, later ontwikkelende bladeren zijn vaak handvormig in drie of vijf deelbladeren gespleten en de schutbladeren hebben vijf tot zeven gaafrandige slippen.
We lopen langs een struik met gele roosachtige bloemen, de Kerria Japonica zeggen de kenners, Ranonkelstruik ook wel kerriestruik genoemd. Voor als je van geel houdt!
In de onderbegroeïng volop Fluitenkruid. Wat zal het hier straks mooi zijn, zucht Hein.

Een plantje met blauwe bloemen wordt, na onderzoek door Lida, gedetermineerd als Overblijvende ossentong.
Wij gaan naar de pannenkoeken. Ella heeft haar fiets mee laten vervoeren door de bus. Zij blijft een paar dagen in Zeeland, waar haar familie woont.
Onder imposante wolkenluchten rijden we naar Vrouwenpolder. Boven een plas zwermen Boerenzwaluwen.
Mooie traditie die pannenkoeken! En een zeer vlotte bediening. Goed restaurant, alleen jammer dat ze geen gember hebben.
Om half acht aanvaardden we de terugreis, op de dammen genietend van de weidse gezichten op voortdurend wisselende spectaculaire wolkenluchten in allerlei tinten geel, grijs, wit en blauw.
Aan de einder regent het en later piept de zon er nog even onderdoor. Pas in Rijnmond wordt de lucht vuilgrijs en klettert de regen tegen onze ramen.

Frans van der Feen

Miskleur Slanke Sleutelbloem; foto Frans van der Feen

Hein Koningen onderwijst; foto Frans van der Feen

Van de ledenadministratie en de penningmeester

Het afgelopen kwartaal hebben wij vier nieuwe leden en een oud-lid kunnen verwelkomen:
Maartje der Kinderen
Marieke Ohm
Els Helmers
Cobien Vermeij
Jaap Winkelman
Bij deze wensen wij iedereen nogmaals een hartelijk welkom.

Door een onbekende oorzaak zijn de verzendlijsten in mijn e-mailprogramma voor de helft gewist. Aan de hand van oude mails probeer ik ze te “restaureren”, maar daarbij zal vast wel iets mis gaan.
Graag bericht als U wel graag de aankondigingen van onze activiteiten wilt (blijven) ontvangen, maar ze niet meer krijgt (of omgekeerd).
Het versturen van de Nieuwsbrief laat al geruime tijd op zich wachten. Daarover volgt later bericht.

De e-mail ter herinnering aan de contributiebetaling heeft voor een groot deel succes gehad, maar we zijn er nog niet. Ook is van een aantal leden het e-mail adres niet bekend of heeft men geen adres. Aan hen zal binnenkort een papieren nota worden verzonden.

De financiële situatie van onze vereniging is niet noemenswaard veranderd in vergelijking met vorig jaar. De wederom geslaagde busexcursie naar Zeeland was goed bezet en kostendekkend. Ook weer een compliment aan “GROENGRIJS” https://groengrijs.com/ en de chauffeur.

De ledenwerving en het geven van naamsbekendheid aan onze vereniging blijft een punt van zorg; wie wil zich daarvoor inzetten?

Bij het schrijven van dit stukje vliegen de koolmezen kletsnat af en aan om hun kroost in het nestkastje te voeren en te verschonen. Hoewel wij Amsterdammers in vergelijk met het zuiden van het land niet mogen klagen, wens ik ons bij deze een stralende zomer.

Paul van Deursen

Natuurexcursie rond het Turkse Güzelçamli

Christiane Baethcke had voor belangstellenden van 23 t/m 30 april een reis georganiseerd naar een dorp in Zuid-West Turkije ten zuiden van Kusadasi, waar ze tot voor enkele jaren zelf een vakantiehuisje had.
Met zijn dertienen werden we verdeeld over het vliegtuig van Martinair (niet alleen de vlucht was goedkoop, Christiane heeft scherp onderhandeld, zodat we allin ongeveer € 600,- kwijt waren voor een fantastische week!) en nadat we op het vliegveld van Izmir drie huurauto's hadden bemachtigd reden we naar Güzelçamli, waar we onze intrek namen in 4 appartementen.
Voordat we onze moede hoofden te rusten legden was er een gezellige kennismakingsontmoeting op het terras van Christiane, met gastheer Ibrahim, en een glaasje wodka.

24 april, **Bleek bosvogeltje**
Zondagmorgen ons eerste frisse ontbijt op het buitenterras van Kumsal restaurant (er was geen 'binnen'), waarna we naar het nationale park Dilek Yarimadasi trokken voor een ontmoeting met een mycoloog van de universiteit van Mugla.
Na de droge winter en de hoge temperatuur in de week voor ons verblijf viel het aantal waargenomen paddenstoelen tegen. We vonden enkel een Gele korstzwam en een Traliestinkzwam.
De volgende dag vonden anderen een Zilveren boomkussen en Christiane trof één van de laatste dagen nog een piepkleine wimperzwam, een Gebocheld breeksteeltje en een korstzwam aan.
De wandelaars die wat verder waren gelopen langs veel bloeiende Storaxbomen (Styrax officinalis) en diverse bremrapen zagen vanuit een rustplaats een aantal Bleke bosvogeltjes (Cephalanthera damasonium). In de lucht werd een Slangenarend ontdekt. De Judasboom bloeit hier fraai roze.
Op een uitstekende punt langs het steeds hoger de kloof uitklimmend pad vinden we een Dwergslang die door zijn prooi, een Schorpioen is doodgestoken.
Op het hoogste punt genieten we van een prachtig uitzicht op de Egeïsche zee met Samos in de verte en bij de afdaling treffen we op een bloem een prachtige Oostelijke pijpbloemvlinder, niet meer zo erg levend, zodat iedereen hem prachtig kan fotograferen.
Vlinderspecialist Ad heeft diverse andere vlinders kunnen noteren, zoals het Oostelijk marmerwitje, de Toortsparelmoervlinder, het Levant bruin zandoogje en de Blauwe ijsvogelvlinder.

Beneden gaan we nog een kijkje nemen op het strand en daar krijgen we een prachtige show te zien van Kühls Pijlstormvogels, die samen met Geelpootmeeuwen vis vangen. Hier lopen ook Wilde zwijnen rond, die op de etensresten van strandgangers afkomen.

Bleek bosvogeltje; foto Hanny van Wijgerden

Sporenkievit; foto Loes van der Feen

25 april, **Heilige orchis**
De groepsleden die zin hebben in een lange wandeling gaan mee om vanuit het dorp over de kam te lopen en via de kloof terug.
De lucht is vervuld met gezoem van bijen en we horen een Nachtegaal. Verder zien we de Kleine zwartkop en sommigen de Baardgrasmus. Regelmatig zien we Moorse landschildpadden, aangeduid met 'Duitse helm'. Er wordt een reuze Boktor ontdekt, de Alpenbok (Rosalia alpina). Ook de Turkse boomklever laat zich aan enkele wandelaars zien.
De wandeling blijkt langer dan geschat, zodat we na 12 km rechtsomkeert maken, na het horen en zien van een Cirlgors, een Arendbuizerd en twee Eleanora's

valken.
De anderen doen een kortere wandeling, zodat ze beter de bloemen kunnen determineren, zoals de Orchis sancta en het Groot spiegelklokje. Zij hebben ook meer tijd om de markt in het dorp te bezoeken, waarvan wij alleen de afbraak meemaken, al kunnen er nog wel wat vijgen e.d. gekocht worden.
Als we van het diner teruglopen naar de appartementen genieten we onder de fraaie sterrenhemel van het mediterrane geluid van de krekels. Morgenochtend zullen we weer worden gewekt door de gebedsoproep door de Muezzin vanaf de minaret.

26 april, **via de Marmerstraat naar het amphitheater**
Op de rijk gedekte ontbijttafel staan nu ook schoteltjes aardbeien.
Vandaag brengen we een bezoek aan de ruïnes van Efeze (Ephesus) , een wereldstad uit het antieke tijdperk. Nadat in het begin van de Middeleeuwen de haven daar is volgelopen met slib van de rivier Kaystros verloor de stad zijn roem als handelscentrum.Overal staan Oleanders in volle bloei.
We lopen langs de restanten van badhuizen, agora's, tempels, gebeeldhouwde zuilen, openbare toiletten, waar 50 mensen tegelijk naast elkaar konden zitten en de enorme Celsus bibliotheek, via de Marmerstraat naar het indrukwekkende amfitheater. Daar vond destijds een protestbijeenkomst plaats om de eer van de godin Artemis en vooral de handel in zilveren tempeltjes, toen de apostel Paulus daar Jezus verkondigde.

Op de terugweg zien we in een kloof, waarin wordt afgedaald Blauwe rotslijsters bij hun nest. Later wordt een deel van de groep die daar in de buurt wat langer blijft getrakteerd op het door Slechtvalken plukken van een duif om hun jongen te voeren. De veren vliegen daarbij in het rond.

27 april, **Dunbekmeeuw**
Sommige reisgenoten zijn vroege vogels en gaan al voor het ontbijt in de buurt rondlopen. De roep van de Cetti's zanger is hier niet van de lucht. We zien een paartje Zwartkopgors en vanuit een aantal Eucalyptusbomen “”tudeljoot” de Wielewaal.
De excursie vandaag gaat naar de lagune bij Doganbey, waar we in Karina op een leuk terras koffie drinken. Vanaf het terras zien we Kroeskoppelikanen en op het zand Strandplevieren, een Ralreiger en in het struweel een verblindend gele Balkankwikstaart.
Langs de weg grote Tabaksplanten, Kappertjesplanten, Mottenkruid (Verbascum spec) en tegen de rotsen Campanula tomentosa.

Amphitheater met Havenstraat; foto Loes van der Feen

Zwarte ibissen; foto Harry Ramler

Dwergslang; foto Geert Timmermans

Bij een volgende plek lopen we een heel eind over een kwelder met zeekraal. Tussen de Reuzensterns vliegt een Witvleugelstern en we ontdekken een hele aparte meeuw: een Dunbekmeeuw! Opgetogen zijn we ook over nog een 'nieuwe' vogelsoort, een Sporenkievit.
De plantenmensen zijn hier wel uitgekeken en hun auto gaat terug. De vogelaars hebben er nog lang geen genoeg van en rijden langs een kanaal, waar een bewoond Buidelmezennest wordt ontdekt.
Vandaag eten we Zeebaars.

28 april, **Woudaap**
Een meestal bijzondere waarneming is hier heel gewoon. In het slootje naar het restaurant nestelt een Woudaap, die we elke dag kunnen zien, ondanks zijn perfecte rietschutkleur!
Onderweg naar het Bafameer, wordt gestopt bij een outletstore. Eén van de groepsleden is al twee keer uit een korte broek gescheurd. Er moet een nieuwe worden aangeschaft. Nog enkele anderen slaan hier een voordelige slag.
Als we er zijn valt direct een Vale spotvogel op en in de plas treffen we Dwergaalscholvers, Steltkluten en diverse ruiters. In dit gebied veel roze bloeiende Tamariskstruiken en de op munt lijkende Ballota acetabulosa.
Na deze stop splitsen we. De plantengroep bezoekt de ruïnes van Herakleia met o.a. prehistorische rotsschilderingen. De anderen stoppen bij een kloof, waar Geert Timmermans al gauw een Europese moerasschildpad vindt. We ontdekken een Oosterse blonde tapuit. De maquis zorgt ervoor dat enkele deelnemers krassen op hun blote benen oplopen.
In een pittoresk dorp doen we een leuk terrasje aan en we verbazen ons over de lage prijzen, gemiddeld 130 Turkse lira, oftewel € 0,50 per consumptie.
We rijden langs een moerasgebied, waar maar liefst 195 Zwarte ibissen rondscharrelen, prachtig glanzend; sommige lijken wel donkerrood. Fons Bongers telt 120 Zilverreigers, 15 Ooievaars en 50 Casarca's!
'Om de hoek' bij een volgende plas zien we door onze telescoop wel 10 Ralreigers en een stuk of twintig Witoogeenden.

Die middag wacht ons nog een paartje Paap, een Grauwe gors en een paartje Bruinkeelortolaan!
Door authentieke dorpjes rijden we terug. Af en toe moeten we wachten omdat er een kudde schapen op de weg loopt of koeien zo maar oversteken.
Later dan gewenst, maar voldaan over al het moois, komen we terug in Güzelçamli.

Aan tafel foto Fons Bongers

Hardoen; foto Geert Timmermans

Luzernevlinder; foto Fons Bongers

29 april, **Hardoen**
Een deel van de groep blijft in de buurt, wandelt langs de haven en het strand en brengt, onderweg genietend van de vele cyclamen, een bezoek aan de grot van Zeus, waar sommigen zelfs nog zwemmen in het blauwe water.
De anderen gaan naar de plek waar een Slechtvalkenshow te zien was. Daar worden allerlei bijzondere dieren ontdekt, soms door het omkeren van een grote steen: een Slangooghagedis (heeft geen oogleden…), een Schorpioen. Hoog in de rotsen zien we een nestgat van een Rotsklever. De vogel gaat in en uit om te voeren.
's Middags zien we bij een meertje een Dobbelsteenslang en in het riet kijken we zomaar in het rode bekje van een luid zingende Grote karekiet. Verderop worden weer de nodige stenen omgekeerd met o.a. als resultaat een Hardoen, een hagedis.
Door het gebergte met Olijven, Vijgen, Dennen en Brem rijden we terug over leuke smalle wegen en kleine rommelige dorpen.

30 april, **braakballen en cameravallen**
De laatste dag deed ons uitwaaieren naar diverse kanten. Rob, Geert, Harry en Fons vertrokken al voor het ontbijt om nog eens een bezoek aan de Lagune te brengen, waar hun mooiste waarneming een Rosse waaierstaart betrof. Ze pulkten enkele braakballen van steenuil en kerkuil uit elkaar, wat o.a. een complete schedel van een dwergmuis opleverde.
Een ander groepje bezocht leuke plantenplekken, waar vooral de niet direct als schermbloem te herkennen Artedia squamata de show stal.
Uw verslaggever en zijn vrouw Loes, zijn richting berg gewandeld, langs olijfgaarden, waar we een aantal witte bremrapen zagen. Terug door het centrum van Güzelçamli met zijn fraaie moskee. Honing gekocht, bij een ander leuk winkeltje verleid met Turks fruit, wat we ook kochten als wederdienst op het aangeboden kopje thee. Een kijkje bij de grot van Zeus en toen langs het strand naar 'huis'. Onderweg nog even in het heerlijke zeewater gezwommen.
De mannen hebben de eerder geplaatste cameravallen opgehaald. Er bleken beelden op te staan van Huiskat, Wilde zwijnen, Bosslaapmuis, Vos en een Marter.
Slotdiner om 17.00 uur met Zeebaars en toen richting vliegveld.

Gedetailleerder verslagen met waarnemingslijsten kunt u op de website www.knnv.nl/amsterdam onder het kopje OVERIG.

Frans van der Feen

Waarnemingen van 18e inventarisatiedag Amstelveense Poel en de Kleine Poel 18 juni 2016

Temperatuur ca. 17 graden, bewolkt weer met af en toe regenbuien. Duur inventarisatie 11.00-14.30 uur, km blok 117-479
Op zaterdag 18 juni heeft afdeling Amsterdam voor de 18e keer een gebied in de regio van Amsterdam geïnventariseerd op flora en fauna. Dit maal was de keus gevallen op de Amstelveense Poel en De Kleine Poel. De inventarisatie startte om 10.00 uur en er hadden zich twaalf leden gemeld.
De boswachterij had keurig de eerste plank neergelegd zodat het voor publiek afgesloten gebied toegankelijk werd voor de inventarisatie. De neergelegde plank (een metalen plaat) was echter te zwaar om te tillen en om mee te nemen naar de andere sloten. Door een ladder en een lichte plank te lenen bij boswachter Olaf werd dit probleem opgelost en konden alle percelen bereikt worden.

De Amstelveense poel is een veenplas, ontstaan in de negentiende eeuw. Van inpoldering is het nooit gekomen. Ten tijde van de aanleg van het Amsterdamse Bos was de natuurwaarde al duidelijk. Daarom werd dit oorspronkelijke gebied opgenomen in de plannen van het Bosplan. Vanaf 1972 tot 2011 zijn onder leiding van Ger van Zanen de Amstelveense en Kleine Poel geïnventariseerd. Als eerbetoon aan het vele werk van Ger maar ook uit nieuwsgierigheid is onderzocht hoe de stand van zaken nu is.

Er werden 72 verschillende soorten planten aangetroffen zoals moerasviooltje, rietorchis, veenpluis, ronde zonnedauw, blauw glidkruid, geelgroene zegge, koningsvaren, grote ratelaar maar de 103 welriekende nachtorchissen waren wel de kersen op de taart. Verder werden tien verschillende soorten paddenstoelen gezien, (we gaan 10 september 2016 nog een keer terug), een levende vos en veel sporen van de vos (drollen, ligplekken en afgekloven rode Amerikaanse rivierkreeften) en 25 verschillende soorten insecten waaronder de zompsprinkhaan. De zompsprinkhaan is nieuw voor het gebied en zelfs nieuw (!) voor dit gedeelte van Nederland. Zaterdag 10 september 2016 (zie excursielijst) word de inventarisatie herhaald en ligt de nadruk vooral op paddenstoelen en insecten. Alle waarnemingen zijn geplaatst op waarneming.nl

Geert Timmermans

foto 's Geert Timmermans

Exotische vogels in onze achtertuin

Wij noemen de Brettenzone onze achtertuin, omdat we er regelmatig komen om van de bijzondere natuuur te genieten op de voormalige stortplaats van puin van de afbraak van de Nieuwmarktbuurt ten behoeve van de eerste metrolijn. De afkomst ten spijt is het een eldorado in Geuzenveld.
Op dinsdag 17 mei leidden Evert Pellenkoft en Geert Timmermans de jaarlijkse nachtegalenexcursie. Een groep belangstellenden verzamelde om 19.30 u op het Orlyplein voor Sloterdijk.
Heeft u al gezien hoe mooi het stationsplein is geworden, nu het af en vergroend is?

De Nachtegaal
Eerst fietsten we langs sportcomplex Spieringhorn. In de smalle strook tussen het fietspad en de Haarlemmerweg hoorden we al Winterkoning, Zwartkop en Merel zingen.
De eerste halte was aan het eind t/o volkstuinpark De Bretten, waar in het riet de Kleine karekiet zich liet horen. Gierzwaluwen doorkruisten het luchtruim toen we een paar meter verder richting bruggetje liepen. Nu aan twee kanten Kleine kare-

kieten; een Tjiftjaf die de hele tijd zijn naam roept en de luide zang van de kleine Winterkoning. Vanuit het bos klonk de schrille kreet van een Boomkruiper.
En ja hoor, na een tijdje de Nachtegaal, uit het struweel vlak naast de Haarlemmerweg. Dat verkeerslawaai moet je een beetje wegfilteren om volop te genieten van de vogelzang. Een Zanglijster ging meedoen en ook de Koekoek liet zich horen.

Fraaie bomen
We fietsten iets verder en stopten daar waar een rij Abelen, met hun bast vol 'ogen' langs het middenbosje staat. Op een tak zit een Roodborst en het lage zonlicht tekent er een gouden randje omheen. Iets verder zijn destijds enkele Abelen omgewaaid, maar ze groeien toch verder. Daar komt een Buizerd over en scharrelt een Gaai in een boom. Voor het spoortunneltje laat een Fitis zijn aflopende lied horen. In het volgende bos huist een Grote bonte specht.
We moeten het bij deze vogelexcursie vooral van het horen hebben, maar dat is ook waarnemen. In het volgende open gebied krijgen we ook vogels te zien: meerdere Rietgorzen, een Rietzanger.Een Bergeend vliegt over en enkele excursiegangers hebben geluk dat vlak voor ze op het pad een Blauwborst komt zitten. Voor het viaduct in de Australiëhavenweg wordt een Grasmus gehoord.
Een klein stukje verder staan we even stil, want hier laat Nachtegaal nummer twee zich horen en ook weer een Zanglijster.

Uitkijkheuvel
Pas in de buurt van de uitkijkheuvel, waar het Brettenpad naar rechts gaat buigen horen we Nachtegaal drie en vier. Het geluid klinkt ons als muziek in de oren. Voorbij de bocht, tegenover de Groote braak 'bivakkeert' ook een Blauwborst, maar die laat zich niet horen, pas als we in de schemering erlangs terugkomen dan wel. Nu vliegen wat Boerenzwaluwen over.

Scherp
Sommige vogelaars hebben zulke scherpe ogen, dat ze vogels ver weg al snel ontdekken, waar anderen nog lang voor moeten turen en uitleg bij nodig hebben. Scherpe oren zijn trouwens ook handig om bijzondere soorten te ontdekken. Aan de overkant van het brede water van zijkanaal F worden Oeverlopers gehoord en door sommigen gezien.
Het verste punt is de Kluut, waar een Kievit vliegt en Oeverzwaluwen. Een Tafeleend strijkt neer.
We kunnen onze ogen niet geloven als er een Purperreiger overvliegt. Vaak als je er een denkt te zien is het gewoon een wat donkerder blauwe reiger. Evert hoort

een Snor; wij moeten onze oren spitsen voor dat geluid.

Paling
We moeten langzamerhand teruggaan, maar gaan nog even een kijkje nemen voorbij het Boezemgemaal Halfweg, aan de overkant, het zogenaamde Geuzen bos. Ook zo'n heerlijk ruig gevarieerd gebied half nat half droog en overblijfselen

Abelen; foto Frans van der Feen

Rietgors; foto Frans van der Feen

De excursiegangers; foto Christiane Baethcke

van de stenen muren van de historische IJoevers, met een ongelooflijke hoeveelheid op hun mooist bloeiende Meidoorns. Enkele lieden die hier nog niet eerder waren zijn verrukt over deze mooie streek van onze stad.
We horen nog een Nachtegaal en het liedje van een Blauwborst. Er zwemmen Kuifeenden, die er ook broeden. Ook van de overkant af klinkt over het water extra mooi een Nachtegaal.
Geert Timmermans, die dit gebied heeft ontwikkeld en ook betrokken was bij de vispassage bij het gemaal laat zien hoe Glasaaltjes, helemaal afkomstig uit de Sargassozee, hier het gemaal tegenwoordig kunnen passeren om verderop tot Palingen uit te groeien.
Hij verhaalt hoe indrukwekkend ontroerend het was toen deze vispassage voor het eerst in gebruik werd genomen en de aaltjes na een reis van duizenden kilometers er door zwommen.

Als toetje zien we nog een Koekoek overvliegen, waarna we tegenover het tunneltje in de Westrandweg aan de overkant een Sprinkhaanzanger horen.

Frans van der Feen

Nieuwe vondsten in IJmuiden

Voor het zoveelste jaar op rij was er 2 juli een excursie naar het Kennemerstrandmeer. Hier zijn we telkens weer onder de indruk van dit volstrekt unieke natuurgebied.
Het verslag van vorig jaar zou kunnen volstaan, ware het niet dat je er altijd verrast wordt, omdat het steeds weer anders is.
De belangstellenden wilden eerst nog wel koffie drinken voor we de natuur ingingen, maar de ‘stamkroeg’ op de hoek van de strandweg tegenover de bushalte is verkocht en een sushi-restaurant geworden. Het restaurant tegenover de haven was nog dicht, zodat we ons naar strandpaviljoen Zuidpier begaven. Daar kun je ook gezellig koffie drinken, dus die houden we er in.
Wat dit keer onmiddellijk opvalt, als we het gebied via het met Armbloemig waterbies begroeide pad betreden, is de hoog opgeschoten Honingklaver. Ook de Ratelaar is rijk aanwezig, met ertussen Stijve ogentroost, verder gelardeerd met paarse Klaver.

Vogels
Om ons heen horen we een Merel zingen, Graspiepers duiken weg, Zwartkop laat zich horen, Gierzwaluwen doorklieven de lucht. In het riet uiteraard een Rietgors en in het meer Tafel- en Kuifeenden. Teruglopend een vluchtje Putters. Natuurlijk zijn de Zilvermeeuwen ook van de partij.

Nieuw
Nog een beetje nieuw (vorig jaar ontdekt) is de Honingorchis, een onaanzienlijke plant, maar toch!
Eerst buigen we ons met zijn allen over die ene, maar verderop zien we weer een heleboelexemplaren.
Volop is ook de Moeraswespenorchis weer te zien, net als Rietorchissen.
Tot verwondering van Hein Koningen, de excursieleider, bloeit het Moeraskartelblad opnieuw. Op de eerste van de drie bezoeken aan dit ongeëvenaarde gebied, 11 juni stond hij ook al prachtig rood te pronken.Vervolgens speuren we naar de Groenknolorchis. We vinden er enkele, inmiddels uitgebloeid, dankzij lui die ze hebben geteld en bij elk plantje een schelpje hebben neergelegd.
Ineens zien we Peter Wetzels en Jaco Diemeer, die hier als beheerder optreedt, wegspurten. Eergisteren is een nieuwe plant ontdekt voor dit gebied. Peter weet op welke coördinaat en dan ontdekt Loes hem, naast zo'n Groenknolorchis: een Addertong. We zien er 7 in totaal!

Veldlunch
We krijgen trek en zetten ons neer in een veldje omringd door Glad walstro, Muurpeper en Slangenwortel. Langs het pad staat Nachtsilene. Die bloeit 's nachts!
Als we weer verder wandelen, zien we een aantal Bitterkruidbremrapen, er staat Krielparnassia. De grote Parnassia bloeit op dit moment nog niet.Er staat ook veel Knopbies, Schoenus nigricans (nigricans vanwege de zwarte knoppen).

Achteraan is een heel drassig veld en daar treffen we nog bloeiende Groenknolorchissen aan. We zoeken er naar de vorige maand voor het eerst waargenomen Bonte paardenstaart.Het stikt hier van de Rietorchissen en bewonderen het Moeraszoutgras.
Eindelijk wordt de Bonte paardenstaart ontdekt, 'steeltjes' met een hele fijne structuur en bovenin een miniem knopje. Ineens blijken we er middenin te staan.
Op een kleine (droge) heuvel staat ook nog Rondbladig wintergroen, Zomerbitterling en Vierrijige ogentroost.

Frans van der Feen

Excursie- en lezingenprogramma KNNV- afdeling Amsterdam 3e kwartaal 2016 en 4e kwartaal 2016

LET OP:
De **KNNV-lezingen** en **vergaderingen** vinden plaats in de kantine van de **Groenvoorziening** van **Gedenkpark (begraafplaats) De Nieuwe Ooster (DNO),**
Ingang Rozenburglaan 5, 1097 GA Amsterdam (dus geen Kruislaan!)
Vanaf de ingang Rozenlaan (achter het hek kan worden geparkeerd) is het ca. 5 minuten lopen naar de kantine.
Vanaf halte Kruislaan/Middenweg tram 9 en bus 15 is het 10-15 minuten lopen.
Vanaf halte Zaaiersweg bus 41 is het 5-7 minuten lopen.
Wij mogen 's avonds van ca. 19.30 uur tot 22.30 uur van deze ruimte gebruik maken voor lezingen en vergaderingen. **Tussen 19.30 en 20.00 uur is het hek geopend, tenzij anders bij de beschrijving van de lezingen is aangegeven. Om 20.00 uur wordt het toegangshek van DNO gesloten!**

Openbaar vervoer: dienstregelingen veranderen per seizoen! Ga tijdig van huis, er kan 10 minuten verschil in de vertrektijd zitten. In het weekend verandert het nummer van de bus hier en daar, kijk even op de bushalte hoe het in elkaar zit. Bij twijfel: bel het openbaar vervoer (0900 9292, € 0.70 per minuut), internet: **www.9292ov.nl**
Alle excursies, lezingen, cursussen, verslagen, foto's en de waarnemingen staan ook op de website van de afdeling, internet: www.knnv.nl/amsterdam
Afkortingen opstappunten:
AS Amstelstation, **CS** is Amsterdam-Centraal Station, **DD** is station Duivendrecht, **SD** is Amsterdam-Sloterdijk, **WTC** is station WTC, parkeerterrein ABN/AMRO.
Hoe bent u verzekerd?
Van verschillende zijden is ons gevraagd of je tijdens een KNNV-activiteit, zoals een excursie, verzekerd bent. Wij hebben dat nagevraagd bij het hoofdbestuur. Daarop kregen wij een uitgebreid antwoord. De essentie zullen we hieronder weergeven.
Landelijk heeft de KNNV een WA-verzekering (wettelijke aansprakelijkheid) afgesloten. Deze geldt alleen voor KNNV-leden tijdens KNNV-activiteiten. Donateurs en introducés zijn dus niet verzekerd. Ook de reis van huis naar de KNNV-activiteit en terug is niet verzekerd. Het is dus van belang zelf voor een goede WA- verzekering te zorgen. De KNNV-verzekering is vooral een vangnet, voor als de eigen verzekering ontbreekt, of niet toereikend is.
Klaas Kaag, KNNV afd. Den Helder, overgenomen uit Op de Kop 2005, nr. 3.

Zaterdag 6 augustus 2016 Geologie fietsexcursie in het Gooi o.l.v. Arend Wakker

We verzamelen 10.00 uur aan de voorzijde van NS-station Hilversum – dit is het startpunt van de excursie. Hier is tevens de mogelijkheid een NS OV-fiets te huren (gekoppeld aan NS-abonnement; trouwens per abonnement kunnen twee fietsen worden gehuurd). Men kan uiteraard met een eigen fiets deelnemen. We gaan fietsen over de Gooise stuwwallen en besteden veel aandacht aan de geologie van het gebied.

De Gooise stuwwal kan als de meest noordelijk gelegen uitloper van de Utrechtse Heuvelrug worden omschreven. Het landschap op en langs de Gooise stuwwal wordt gekenmerkt door droge zandgebieden, delen met nat veen en kleigebieden. De hoger gelegen delen zijn voornamelijk droog en grofzandig. Het landschap wordt gekenmerkt door eiken- en beukenbossen, schraal grasland en droge heidevelden met nog enkele kleine stuifzanden. Bij de Tafelberg op de Tafelbergheide bereikt de stuwwal met 36,4 meter het hoogste punt.

De langgerekte stuwwal is ontstaan in de voorlaatste ijstijd, Saalien (ca. 180.000 tot 130.000 jaar geleden). Na de laatste ijstijd, Weichselien (ca. 100.000 tot 10.000 jaar geleden) ontwikkelde zich tussen de stuwwallen en de duinenrij een moerasgebied, waarin veenvorming plaatsvond. De Utrechtse heuvelrug vormt nog steeds de oostelijke begrenzing van het Vechtplassengebied en nog altijd stroomt er schoon kwelwater vanaf de hoge zandgronden naar de lager gelegen veengronden.

Het is een hele dag excursie, dus eten, enz. mee.

Vrijdag 12 augustus 2016 Heidewandeling in de duinen van Schoorl o.l.v. Ria Simon

Door de prachtige heidevelden gaan we op zoek naar de dennenorchis en het rondbladig wintergroen. We kunnen hier drie soorten heide ontmoeten : struikhei, gewone dophei en kraaiheide. Het is de bloeitijd van de struikhei, de bloeiende heidestruiken geven het gebied een prachtige paarse kleur. Het is een hele dag excursie.

OV: trein Amsterdam CS 9.12 uur, Sloterdijk 9.18 uur (richting Den Helder). Uitstappen station Alkmaar – i.v.m. overstappen op de bus graag vooraan in de trein plaats nemen. Via het perron lopen we naar de bus aan de zijkant = links van het station. Bus 151 9.58 uur (richting Julianadorp), uitstappen halte Idenslaan, Schoorl. Vandaar lopen we naar het bezoekerscentrum, waar de wandeling begint. Het betreft een rondwandeling zodat we voor de terugreis weer vertrekken van de bushalte Idenslaan te Schoorl.

Zaterdag 20 augustus 2016 Excursie Kennemerstrand te IJmuiden o.l.v. Hein Koningen & Jaco Diemeer
Dit jaar bezoeken we voor de derde keer deze botanische schatkamer. Er groeien zoveel soorten dat het onmogelijk is om in een of twee excursies alle er voorkomende plantensoorten in bloei aan te treffen. Deze keer gaan we speciaal kijken naar de slanke gentiaan. Deze soort, in hoogte variërend van enkele cm's tot ca. 30 cm komt er in grote aantallen voor. In de vegetatie vallen ze vaak wat weg waardoor ze niet erg in het oog springen. Verder kijken we ook speciaal naar dwergbloem, een echte pionier van naakte bodem(plekken) en vanzelf sprekend naar al die andere bijzondere soorten van het vochtige en natte kalkrijke duin. Parnassia kan nog rijk bloeien. Het is een hele dagexcursie.

OV: bus 82 van station Amsterdam-Sloterdijk 8.37 uur naar IJmuiden. Uitstappen eindhalte = IJmuiden aan Zee ca. 9.19 uur. We verzamelen bij de bushalte om 9.20 uur.

Vrijdag 26 augustus 2016 Nacht van de Vleermuis o.l.v. Fons Bongers
In het kader van de Internationale Nacht van de Vleermuis wordt in 2016 door de KNNV Amsterdam wederom aandacht besteed aan onze meest intrigerende nachtelijk vliegende vrienden. In het Beatrixpark, start Prinses Irenelaan, zullen we een mooie wandeling maken. Tijdens de wandeling zullen we mede met behulp van vleermuisdetectoren de voorkomende soorten vleermuizen waarnemen zoals gewone dwergvleermuis, laatvliegers, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis, maar mogelijk ook de voor Amsterdam zeer zeldzame bosvleermuis (!) en kleine dwergvleermuis (!).
Verzamelen om 21.00 uur ingang Beatrixpark ter hoogte van de Prinses Irenelaan.

Zaterdag 3 september 2016 Busexcursie Gelderse Poort: Millingerwaard, Spiegelwaal en Veur-Lent o.l.v. Peter Wetzels
In 2012 en 2013 zijn we al op bezoek geweest in de Gelderse Poort. We hebben vooral de Waalstrandjes van Gendt, Pannerden en de Klompenwaard bezocht. Er was ook een kort bezoek aan de Millingerwaard en dat smaakte naar meer. Op dit moment gaat de Millingerwaard deels op de schop voor het project Ruimte voor de Rivier omdat er nevengeulen ofwel kwelvingers worden gegraven. Deze moeten bij hoogwater het te veel aan water opvangen.
Het westelijk deel zal niet veel veranderen maar het oostelijk deel gaat erg veranderen. Een bezoek nu aan de Millingerwaard laat nog zien hoe het nu is en is

ook een referentie voor later als het stof van deze nieuwe ontwikkelingen is neer gedaald.
Aan de westkant van de Gelderse Poort zijn grote veranderingen net gereed. Bij Lent aan de overkant van de Waal is sinds dit voorjaar een nevengeul gereed. Deze heeft de naam Spiegelwaal gekregen Er is zo ook een schiereiland ontstaan met de naam Veur-Lent. De Spiegelwaal heeft ook als doel extra water te verwerken bij hoogwater.
De nieuwe overs van de Spiegelwaal en het overgebleven schiereiland Veur-Lent bieden enerzijds meer ruimte voor de typische stroomdalflora van het rivierengebied, anderzijds is van het bestaande het mooiste bewaard gebleven. Daar is tijdens het omvormen van het landschap veel aandacht aan besteed.
In de ochtend na de koffie bezoeken we de Millingerwaard en houden we tegelijk twee excursies. Er is een vogelexcursie o.l.v. Paul Gnodde van de Vogelwerkgroep Nijmegen. Tegelijkertijd is er een plantenexcursie. Een gids wordt nog geregeld.
In de middag bezoeken we Veur-Lent o.l.v. Maarten van Ginkel van Ruimtelijke Ontwikkeling Nijmegen. De nadruk ligt op het bezoeken van groeiplaatsen van bijzondere planten. Maar het hoe en waarom van alle veranderingen zal zeker aan bod komen.
Alle aanleiding om het gebied te bezoeken.

8:00 Vertrek Amsterdam-Zuid/WTC
8:15 Vertrek Sloterdijk
Rijtijd 1:45
10:00 Koffie in Millingen a/d Rijn Koffiehuis “De Gelderse Poort”
10:45 naar startpunt
11:00 Excursie Millingerwaard o.l.v.een nader te precisiëren gids
13:00 Vertrek naar Lent
Rijtijd 0:30
13:30 Excursie Veur- Lent en Spiegelwaal o.l.v. Maarten van Ginkel
17:30 Vertrek naar Beuningen
18:00 Pannenkoeken huis Den Tol in Beuningen
19:30 vertrek naar Amsterdam
21:15 terug in Amsterdam

De kosten zijn € 35,- en voor niet-leden introducés € 40,00.
Aanmelden voor deelname bij Lida den Ouden, tel. 020.6412761 / email lida.denouden@hetnet.nl

De aanmelding is pas definitief na ontvangst van de deelneemprijs: over te maken op ING-rekening IBAN No: NL91 INGB 0003506096, t.n.v. KNNV-A'dam, onder vermelding van bus excursie 03-09-2016.

Zaterdag 10 september 2016 Paddenstoelenexcursie Amstelveense en Kleine Poel o.l.v. Christiane Baethcke
Op zaterdag 10 september gaan we de Amstelveense Poel op paddenstoelen onderzoeken. Het terrein kan nat zijn! Brood, laarzen en drinken meenemen. Wij verzamelen om 11.00 uur op de parkeerplaats aan de Doorweg (hoek laan Nieuwer- Amstel).
OV: vanaf busstation Amstelveen rijdt bus 149 Connexxion uitstappen Halte Raadhuis. Van hier naar noorden lopen tot kruising met stoplicht fietspad Badlaan - Laan van Nieuwer-Amstel, daar linksaf de Doorweg op.
Let op: alle paddenstoelenexcursies zijn OPBEL excursies. Dat wil dat zeggen, dat deelnemers de excursieleider Christiane Baethcke (06-13580780) de avond voor de excursiedatum tussen 18.00 en 20.00 uur moeten bellen om zich aan te melden. Onder slechte omstandigheden (droogte of zeer slecht weer) kan de excursieleider besluiten om de excursie niet te laten plaatsvinden of naar een ander gebied te verplaatsen.

Sprinkhaaninventarisatie 10 september o.l.v. Geert Timmermans
De paddenstoelenexcursie Amstelveense Poel en Kleine Poel wordt gecombineerd met een inventarisatie naar sprinkhanen en andere insecten. Tijdens de algemene inventarisatiedag (18 juni 2016) van de Amstelveense Poel is de zompsprinkhaan aangetroffen. Het bleek dat deze sprinkhaaan voor het eerst in De Poel is waargenomen en de waarneming niet past in het bekende Nederlandse verspreidingsgebied. We gaan dit verder onderzoeken!
Zie voor info verzamelplek en tijdstip bovenstaande tekst .

Zaterdag 17 september 2016 Herfstwandeling op Landgoed Leijduin o.l.v. Ria Simon
Een prachtig bosgebied aan de binnenduinrand met vele oude bomen, vogels, paddenstoelen, gelegen op de vroegere strandwal.
We lopen er naar toe via de Manpadslaan. Het is geen rondwandeling. Hele dag excursie, dus neem lunchpakket mee en kijker.
OV : bus 80 vanaf busstation Elandsgracht om 9.41 uur naar Haarlem, halte Tempelierstraat. Daar overstappen op bus 50 richting Leiden om 10.34 uur. Bus 50 vertrekt ongeveer 7 min. eerder van NS-station Haarlem. Uitstappen halte Kadijk, ongeveer 10.45 uur, daar verzamelen we.

Zaterdag 24 september 2016 Paddenstoelenexcursie Kasteeltuin Nijenrode o.l.v. Christiane Baethcke
Het gebied is beroemd voor zijn paddenstoelenrijkdom. Door zijn verschillende biotopen kent het landgoed een enorme variatie van soorten, waaronder ook kleibossoorten. Zeldzame soorten als Stekelkopamaniet, Goudporieboleet, Prachtamaniet enz. zijn er thuis. Het park is normaal niet vrij toegankelijk. Wij verzamelen om 11.00 bij het poortgebouw.
Van Bushalte Station Bijlmer ArenA, Amsterdam gaat bus 120 Connexxion om 10.05 uur, uitstappen Halte Kasteel Nijenrode. De bus doet er bijna een uur over. Auto's kunnen geparkeerd worden bij het koetshuis.
Let op: alle paddenstoelenexcursies zijn OPBEL excursies. Dat wil dat zeggen, dat deelnemers de excursieleider Christiane Baethcke (06-13580780) de avond voor de excursiedatum tussen 18.00 en 20.00 uur moeten bellen om zich aan te melden. Onder slechte omstandigheden (droogte of zeer slecht weer) kan de excursieleider besluiten om de excursie niet te laten plaatsvinden of naar een ander gebied te verplaatsen.

Vrijdag 30 september t/m zondag 2 oktober 2016 Het zoogdieren-vissen-weekend 2016
Al drie jaar op rij hebben we een gezellig en leerzaam zoogdieren vissen weekend gehad. Dus we gaan gewoon door! Om spreiding over de provincie te houden hebben we dit jaar gekozen voor Wijk aan Zee. Het duingebied van Noord-Holland is een bijzonder landschap. We treffen hier bijvoorbeeld de boommarter en grootoorvleermuis aan, soorten, die in de rest van Noord-Holland zeldzaam zijn. En in de polders zal gevist worden naar bittervoorn en kleine modderkruipers en 's avond wordt met de batdetector in de hand met de zaklamp gezocht naar de rivierdonderpad. In de zee zal met zegen en kor gevist worden.

Op het menu;
- het waarnemen van vleermuizen,
- het vangen van muizen,
- het waarnemen van boommarters,
- het vangen van zeevissen en poldervissen,
- het mogelijk zien van zandhagedis en verschillende soorten amfibieën,
- en alles wat verder ons netvlies en/of trommelvlies bereikt (uilen, dag-, & nachtvlinders, libellen, eekhoorns, planten...).

Want het zoogdieren-vissen weekend is niet wat het lijkt. Veel mensen nemen kennis van andere soortgroepen mee en ook hier kijken we naar. Van boommarter tot populierenpijlstaart en van bittervoorn tot roerdomp, we noteren alles! Onder

de rook van Tata Steel blijft niets voor ons verscholen!
Dus heb je (weer) zin in een gezellig inventarisatie weekend, waarbij de nadruk zal liggen op zoogdieren en vissen maar we open staan voor alles, geef je dan snel op. Er zijn maar een beperkt aan plaatsen beschikbaar dit jaar!

Datum: 30 september 2 oktober 2016
Locatie: Natuurvriendenhuis de Banjaert, Wijk aan Zee
Kosten: 90,- (incl. eten, drinken, verblijf en excursies). 25,- (voor alleen eten en excursies). Vervoer is exclusief.
Opgeven:Bij: Carola van den Tempel c.vandentempel@natuurlijkezaken.nl; vermeld hierbij je naam/adres/tel.nr.
Let op: terugbetaling na annuleren is na 1 augustus niet meer mogelijk.

Zaterdag 15 oktober 2016 Lezing 'Dieren onderweg, verbinden en ontsnipperen in Noord-Holland' verzorgd door Nico Jonker. Plaats: Kantine DNO, aanvang 20.00 uur.
Ontsnippering is essentieel voor de realisatie van de Ecologische Hoofstructuur (EHS). In Noord-Holland zijn waardevolle landschappen, wateren en honderden natuurgebieden waarvan er negentien door de Europese Unie de zogenaamde Natura-2000 gebieden worden beschermd. Binnen deze provinciale 'groenstructuur' beschermt de provincie dieren en planten en verbindt zij natuurgebieden. Samen met verschillende partners legt de provincie ecologische natuurverbindingen aan, zoals natuurbruggen (ecoducten) en -tunnels, rietkragen langs vaarten en bloemrijke dijken. Door versnipperde natuurgebieden weer te verbinden, kunnen dieren zich veilig van het ene naar het andere gebied verplaatsen, krijgen (zeldzame) dieren een groter aaneengesloten leefgebied, kunnen ze beter voedsel en soortgenoten vinden en stijgen hun overlevingskansen. Ook planten kunnen zich verspreiden. Dankzij natuurverbindingen en beschermingsmaatregelen voor bedreigde plant- en diersoorten en een schoner milieu zijn de slechtvalk, lepelaar, ooievaar, raaf, boommarter en eekhoorn in Noord-Holland teruggekeerd of groeit hun populatie weer.
De verbindingen waar de provincie aan werkt, zijn opgenomen op de groenprojectenkaart (zie https://maps.noord-holland.nl/extern/gisviewers/groenprojecten/desk.htm)

Woensdag 19 oktober 2016 Paddenstoelenexcursie in Natuurtuin de Wiedijk o.l.v. Christiane Baethcke
De natuurtuin/tevens vogelreservaat is gelegen aan de Sloterplas. In 2015 was er een verrassend grote hoeveelheid paddenstoelen gevonden in de niet al te grote

Natuurtuin de Wiedijk, meer dan 40 soorten. Ik hoop, dat wij dit jaar weer zoveel soorten kunnen zien! Wij verzamelen om 11.00 uur bij het huisje van het NME centrum. Bereikbaar met tram 1 en 17 of bus 63, halte Piet Wiedijkstraat. Parkeren is er gratis.
Adres: S.F. van Ossstraat 1, 1068 JJ Amsterdam
Let op: alle paddenstoelenexcursies zijn OPBEL excursies. Dat wil dat zeggen, dat deelnemers de excursieleider Christiane Baethcke (06-13580780) de avond voor de excursiedatum tussen 18.00 en 20.00 uur moeten bellen om zich aan te melden. Onder slechte omstandigheden (droogte of zeer slecht weer) kan de excursieleider besluiten om de excursie niet te laten plaatsvinden of naar een ander gebied te verplaatsen.

Woensdag 26 oktober 2016 Zwerftocht door de Amsterdamse Waterleiding Duinen o.l.v. Ria Simon.
Een afwisselende route van ongeveer 4 ½ uur tussen Panneland en de Oase. We gaan kijken naar alles wat we tegenkomen. Proviand en kijker meenemen. Een toegangskaartje is nodig en bij de ingang te verkrijgen. Gratis met de Stadspas van Amsterdam.
OV : bus 80 vanaf busstation Elandsgracht 9.04 uur. Uitstappen halte station Heemstede / Aerdenhout en op dezelfde halte om 10.12 uur bus 9, richting Hillegom, nemen. Tot de halte Bekslaan, waar we verzamelen.
Met de trein kan natuurlijk ook, bus 9 gaat 1x per uur van dit station.

Zaterdag 12 november 2016 Lezing over 'Wit-Rusland & Tsjernobyl' verzorgd door Piet Veel
Plaats: Kantine DNO, aanvang 20.00 uur.
In Wit-Rusland lijkt de muur nog niet gevallen en Geert Mak noemt het in zijn boek Europa ook "het zwarte gat van Europa". Het land kent - misschien ook wel hierdoor - nog een aantal grootschalige ongerepte natuurgebieden, waaronder de overstromingsvlakte van de rivier de Pripjat. Piet Veel heeft dit gebied een aantal keren bezocht en vertelt over het natuurlijke systeem van deze laaglandrivier. Het vormt het broedgebied van oostelijke soorten als terekruiter, azuurmees, waterrietzanger, poelsnip en dat alles in een landschap dat een beeld geeft hoe de wereld er in Nederland moet hebben uitgezien voor het tijdperk van ontginningen en bedijkingen. Ook heeft Piet in het zuidoosten van Belarus het Wit Russische deel van de gesloten zone van Tsjernobyl mogen bezoeken. Een onwerkelijk gebied waar na de catastrofe in 1986 alle menselijke activiteiten zijn gestaakt en de natuur alles weer overgroeit. Beren, wolven, elanden, wisenten en vele andere soorten hebben zich er weer gevestigd en breiden zich jaarlijks verder uit.

DRUKWERK

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

postnl

AFZENDER
LEDENADMINISTRATIE KNNV-AMSTERDAM
Wittenburgerkade 74
1018 LK AMSTERDAM